

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

LT

Kalba

Briuselis, 2015 m. lapkričio 10 d.

Europos Audito Rūmų pirmininko Vítor Caldeira kalba

Europos Audito Rūmų 2014 m. metinės ataskaitos
pristatymas Europos Parlamento biudžeto kontrolės
komitetui (CONT)

Briuselis, 2015 m. lapkričio 10 d.

Autentiškas tik sakomas tekstas.
Pirmenybė teikiama sakytinei versijai.

ECA Press

Mark Rogerson – atstovas ryšiams

Tel. (+352) 4398 47063

Mob. tel. (+352) 621 55 30 63

Damijan Fišer – atstovas spaudai

Tel. (+352) 4398 45410

Mob. tel. (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E. paštas: press@eca.europa.eu

[@EUAuditorsECA](https://twitter.com/EUAuditorsECA)

Youtube: [EUAuditorsECA](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

eca.europa.eu

Gerbiama Pirmininke,

Gerbiami Europos Parlamento nariai,

Dėkoju jums už suteiktą progą pristatyti Audito Rūmų metines ataskaitas dėl ES finansų valdymo 2014 metais.

Šiais metais mes pristatome jas ypatingai sunkiu Europai metu.

ES ir valstybės narės susiduria su ypatingais ilgalaikiais sunkumais, reikalaujančiais:

- skatinti užimtumą ir ekonominį augimą;
- patenkinti energijos poreikius ir tuo pat metu pasiekti klimato tikslus; ir
- suvaldyti patiriamą spaudimą dėl prieglobsčio, migracijos ir saugumo problemų.

ES ir valstybės narės privalo stengtis pasiekti daugiau su tuo kas jau įdiegta. Jos ne tik privalo jau dabar surasti lėšų šioms problemoms spręsti, jos taip pat turi užtikrinti, kad pinigai būtų gerai investuojami.

Pagrindinis lėšų šaltinis ES lygmeniu yra ES biudžetas, kurį mes kasmet audituojame.

Apskritai imant, mūsų pastarųjų metų rezultatas rodo, kad norint geriau ir sparčiau investuoti ES biudžetą, siekiant įveikti šiuo metu Europai iškilusius sunkumus, būtinas visiškai naujas metodas.

Mes raginame priimti šį „visiškai naują metodą“, kadangi visi, kas atsako už ES lėšų valdymo būdą, reikalauja esminio pokyčio:

- sprendimų priėmėjai privalo geriau suderinti biudžeto paskirstymą su ES ilgalaikiais strateginiais prioritetais ir padaryti jį veiksmingesnį krizės sąlygomis;
- teisėkūros institucijos privalo užtikrinti, kad lėšų panaudojimo schemose būtų aiškiai numatyti siektini rezultatai bei nustatyta finansų valdytojams priimtina rizika; ir
- finansų valdytojai privalo užtikrinti, kad panaudojant lėšas būtų laikomasi taisyklių ir kad būtų pasiekiami numatyti rezultatai.

Tačiau visiems šiems dalykams prireiks laiko:

- įpusėję ES vykdoma strategija „Europa 2020“;
- rengiamos lėšų panaudojimo schemos 2014–2020 metams; ir
- per daugelį metų patobulėjo ES finansų valdymo kultūra.

Štai kodėl būtina padaryti tai, kas šiuo metu gali būti padaryta.

Artėjanti daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūra yra gera proga persvarstyti ES biudžeto panaudojimo prioritetus ir kai kurių schemų koncepciją.

Kaip rodo mūsų ataskaitos, galėtų būti geriau naudojamos esamos finansų valdymo priemonės.

Gerbiami nariai,

Beveik visos 2014 m. ES išlaidos buvo suplanuotos 2007–2013 m. laikotarpiu, taigi mūsų ataskaita neišvengiamai nušviečia kai kurias įsisenėjusias problemas.

Tačiau svarbu šias problemas nagrinėti atsižvelgiant į kontekstą. Manome, kad mūsų ataskaitoje pateiktas teisingas finansų valdymo 2014 metais vertinimas, taip pat joje pristatyti rimti pamąstymai, kaip padėti pagerinti ateityje.

Pirmiausia, mes „pasirašėme“ 2014 m. ES finansines ataskaitas. Jos yra patikimos ir mes pateikėme palankią audito nuomonę šiuo atžvilgiu. Mes taip pat padarėme išvadą, kad surenkant ES pajamas nebuvo reikšmingo klaidų lygio.

Tačiau vis dėlto išlieka **nuolatos aukštas mokėjimo klaidų lygis**, kuris reiškia, kad pernelyg daug pinigų dar panaudojami nesilaikant ES finansinių taisyklių.

Bendras įvertintas mokėjimo klaidų lygis 2014 m. yra 4,4 % ir pastaruosius trejus metus jis buvo pastovus.

Ir vėl visos veiklos išlaidos buvo paveiktos reikšmingo, didesnio nei 2 % klaidų lygio. Reikšmingumo ribos neviršijo tik ES institucijų administracinių išlaidų klaidų lygis.

Kaip mūsų prašė Europos Parlamentas, šiais metais mes pateikėme daugiau informacijos apie klaidų rizikos ištakas.

Kaip jau minėjome didžioji dalis ES veiklos išlaidų yra savaime rizikingos, kadangi teisingas mokėjimų apskaičiavimas labai priklauso nuo pačių galutinių paramos gavėjų pateiktos informacijos.

Priklausomai nuo lėšų naudojimo schemos ar programos, galutiniai ES lėšų gavėjai gali būti ūkininkai, mokslininkai, MVJ, NVO ar net vyriausybės.

Mūsų analizė nereiškia, kad klaidų lygis priklauso nuo valdymo susitarimų rūšies. Įvertintas klaidų lygis išlaidų srityse, kuriose Komisija valdymą dalijasi su valstybėmis narėmis, buvo 4,6 %, toks pat kaip visose kitose veiklos išlaidų srityse.

Tačiau mūsų analizė rodo, kad klaidų lygis smarkiai priklauso nuo schemos ar programos rūšies.

Ten, kur taikomos išlaidų kompensacijos schemos, mes įvertinome 5,5 % klaidų lygį. Tuo tarpu teisių į išmokas programų atveju, kur mokėjimai priklauso nuo pareiškėjams keliamų tam tikrų sąlygų, šis lygis yra tik 2,7 %.

Šis atotrūkis didele dalimi paaiškina skirtingus įvertintus klaidų lygius tarp skirtingų DFP išlaidų kategorijų.

Įvertintas klaidų lygis yra didesnis „Konkurencingumo“ ir „Sanglaudos“ srityse, kur beveik visos lėšos panaudojamos išlaidų kompensavimo forma, nei „Gamtos išteklių“ ir „Europa pasaulyje“ srityse, kur didelė dalis lėšų panaudojama teisėms į išmokas.

Be abejo, nepaprastai svarbu valdyti riziką. Per pastaruosius keletą metų Komisija ir valstybės narės padarė pažangą klaidų prevencijos ir jų ištaisymo srityje.

2014 m. taisomieji veiksmai sumažino įvertintą klaidų lygį 1,1 %. Tačiau klaidų galėjo būti ištaisyta dar daugiau, jei būtų pasinaudota visa turima informacija.

Komisija turėtų išnaudoti visas savo taisomųjų įgaliojimų, įskaitant pagal naują DFP suteiktų įgaliojimų, galimybes toliau mažinti klaidų lygį ir susigrąžinti daugiau neteisėtai panaudotų lėšų, tam, kad tas lėšas galima būtų vėl investuoti.

Tai, ką čia išdėsciau, susiję su **ES biudžeto veiksmingumu**.

Akivaizdu, kad jei ES nori spręsti neatidėliotinas problemas, ji turi geriau investuoti savo biudžetą.

Išnagrinėję ryšius tarp dabartinės ES strategijos ir DFP, nustatėme, kad jos galėtų būti geriau suderintos, tiek laikotarpiu, tiek prioritetų atžvilgiu.

Mes taip pat pabrėžiame tai, kad partnerystės susitarimuose ir programose valstybės narės nepakankamai atsižvelgia į strategijos „Europa 2020“ tikslus.

Abi šios problemos riboja Komisijos galimybes stebėti ES biudžeto indėlį į strategiją „Europa 2020“ ir teikti apie jį ataskaitas.

Šį klausimą spręsti turi sprendimus priimančiosios asmenys.

Svarbus vaidmuo čia tenka teisėkūros institucijoms, kurios privalo politinius siekius paversti ES lygmens tikslais ir pareikalauti, kad tie tikslai atspindėtų programų valdymo metodikoje.

Srityse, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, siektini rezultatai turi būti aiškiai suformuluoti ir kiekybiškai įvertinti partnerystės susitarimuose ir programose. Šiuo metu taip nėra.

Pagal dabartinius teisės aktus valstybės narės neprivalo įtraukti bendrų rodiklių į savo programas, ir gali naudotis veiksmingumo rezervu, nepaisant mažo veiksmingumo, kitaip sakant, nepakankamų rezultatų.

Pastarųjų metų iniciatyvos sudarant ir valdant biudžetą orientuotis į veiksmingumą yra sveikintinas, tačiau išlieka daug rimtų problemų. Jas sprendžiant gali nemažai prisidėti mūsų ataskaitos ir nuomonės.

Gerbiami nariai,

ES biudžetas patiria didžiulį spaudimą. Netrukus po to, kai buvo pradėta įgyvendinti nauja DFP, – ir dar prieš priimant J. C. Junckerio planą ar dar nepajutus visų pabėgėlių krizės pasekmių, – jam vykdyti imta naudoti nenumatytą atvejų rezervą mokėjimams.

Europos Sąjungai būtina spręsti **besikaupiančių vėluojamų panaudoti asignavimų** problemą, tam kad „išlaisvintos“ lėšos galėtų būti panaudotos ten, kur jų labiausiai stinga.

Nors 2014 m. neįvykdytų įsipareigojimų sumažėjo, prognozuojama, kad jų apimtis vėl padidės 2015-aisiais ir vėlesniais metais.

Kai kurioms valstybėms narėms nėra lengva įsisavinti joms skirtas ES lėšas.

Antai keturiose valstybėse narėse bendra ES lėšų, dėl kurių dar nepateikti mokėjimų prašymai, suma sudaro 15 % ar daugiau jų metinių valdžios sektoriaus išlaidų.

Komisija paskirstė lėšas valstybėms narėms, pakankamai neatsižvelgusi į pastarųjų gebėjimą jas investuoti. Tuo tarpu kai kurioms kitoms valstybėms narėms buvo sunku atrinkti pakankamai tinkamų projektų ir surasti finansavimą, prie kurio jos turi prisidėti.

Dėl to kyla rizika racionaliam lėšų panaudojimui. Esant mažiau tinkamų projektų, mažesnė paskata taikyti griežtus atrankos kriterijus.

Šiais metais mes ir vėl atkreipiame dėmesį į aukštą nepanaudotų lėšų lygį finansinėse priemonėse ir į mažą neapmokėtų prašymų padidėjimą.

Komisija turi planą, kuris turėtų pagerinti trumpo laikotarpio pinigų srautų valdymą. Tačiau Audito Rūmai mano, jog siekiant užtikrinti, kad ES biudžete imtų mažėti neįvykdytų

įsipareigojimų, būtina ilgesnio laikotarpio perspektyva ir geresnis prognozavimas. Šiuos klausimus turėtų spręsti finansų valdytojai.

Gerbiami nariai,

ES finansų valdymui būtų labai naudingas didesnis skaidrumas.

Mūsų manymu, skaidrumo pagrindas yra kokybiška valdymo informacija. Tai tema, prie kurios mes nuolat grįžtame savo metinėje ataskaitoje.

Šiais metais Komisija prie finansinių ataskaitų pridėjo trumpą kai kurių esminių finansinių temų aptarimą. Mes tai sveikiname kaip pirmą žingsnį link labiau integruoto valdymo ir veiksmingumo ataskaitų teikimo visoms suinteresuotosioms šalims.

Mes rekomendavome Komisijai, kokių veiksmų ji turėtų imtis, kad pagerintų skaidrumą, susijusį su:

- ilgalaikiais pinigų srautų poreikiais;
- mokėjimo klaidomis ir atliktais pataisymais; ir
- ES biudžeto panaudojimo rezultatais.

Taip pat svarbu užkrinti ES politikų, netiesiogiai finansuojamų iš ES biudžeto, skaidrumą.

Taikant naujus ES politikų finansavimo būdus, neturėtų būti trukdoma viešai svarstyti ir audituoti finansinę riziką. Tai būtų trumparegiška ir ilgai galėtų nulemti neigiamus rezultatus.

Trumpai tariant, ES turi geriau investuoti savo pinigus. Ji turi stengtis užtikrinti:

- kad investicijos geriau atitiktų Sąjungos prioritetus;
- kad būtų suformuluotos paprastesnės taisyklės rezultatams pasiekti; ir
- kad efektyviau būtų valdomi ištekliai.

Visa tai, kartu paėmus, iš tiesų būtų visiškai naujas metodas.

Gerbiama Pirmininke, gerbiami nariai,

ES piliečiai ir jų atstovai turi teisę žinoti, kaip tinkamai ES investuoja jų pinigus.

Europos Audito Rūmai siekia padėti Europos Parlamentui audituodami investuojamas lėšas, įspėdami apie šioms lėšoms kylančią riziką ir patardami, kaip pagerinti jų veiksmingumą.

Dėkoju už dėmesį.